

9. Zakharova L., Petrenko M. Digital Tools in Acting Training: Musical and Rhythmic Experiments // Contemporary Performing Arts Journal. 2023. Vol. 5(2). P. 73-81.

ДОСВІД САМОФІКСАЦІЇ У ЦИФРОВУ ДОБУ: СЕЛФІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ

Савіна А. В., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник Берковський В.Г., кандидат історичних наук, доцент
кафедри сценічного мистецтва і культури*

Київський національний університет технологій та дизайну

Вступ. Цифрова епоха зумовила радикальні зміни в практиках самовираження та репрезентації. Селфі стало не лише масовим візуальним явищем, а й інструментом формування ідентичності. Практична частина дослідження в дипломній роботі «Дослідження ідентичності через автопортрет» була спрямована на вивчення досвіду самофіксації через селфі в межах діджитал-культури.

Мета дослідження. Проаналізувати, як селфі функціонують як інструмент саморефлексії та побудови ідентичності в цифровому середовищі, спираючись на емпіричні дані та автобіографічний досвід.

Методи дослідження. У рамках дослідження було проведено:

- Анкетування (n=3): зібрано відповіді на 9 запитань про мотивацію ставлення до селфі, емоційне сприйняття зображення себе, очікувану реакцію оточення тощо;

- Автобіографічну рефлексію: авторський аналіз особистих практик створення селфі та емоцій, пов'язаних із візуальним образом себе.

Результати дослідження. Анкетування засвідчило, що більшість учасників сприймають селфі не як поверхневу дію, а як спосіб самовираження й фіксації важливих емоційних станів. Водночас спостерігається амбівалентне ставлення: селфі можуть сприяти як самооцінці, так і внутрішній тривожності. Значна частина респондентів наголошує на впливі реакцій аудиторії (лайків, коментарів) на самосприйняття. Автобіографічна рефлексія підтверджує, що селфі часто стає актом внутрішньої рефлексії змін – від емоційної нестабільності до моментів прийняття себе.

Основні результати анкетування.

1. Функції селфі: респонденти відзначили потребу в фіксації моментів життя, підвищенні самооцінки, прагненні візуального самовираження.

2. Самосприйняття: більшість учасників опитування вказали, що селфі допомагає побачити себе «з боку» та краще усвідомити свій образ, хоча нерідко викликає амбівалентні емоції.

3. Публічність і інтимність: виявлена напруга між бажанням контролювати публічний імідж і потребою в інтимному жесті самозображення.

4. Роль естетики: образ селфі піддається естетизації, що свідчить про вплив культурних норм і алгоритмічних стандартів краси.

5. Психоемоційний вимір: деякі респонденти наголошують на терапевтичному ефекті селфі або на можливості зафіксувати власну вразливість.

Автобіографічна рефлексія. У роботі висвітлено власний досвід фіксації моментів емоційної напруги, сумнівів або радості через селфі. Аналіз цих практик демонструє, що зображення себе – це не стільки презентація, скільки форма ведення візуального щоденника, який дозволяє опрацьовувати внутрішні зміни.

Цифрова самофіксація тут постає як акт, у якому індивід взаємодіє з камерою, простором публічності (соціальні мережі, архів галереї) та власною внутрішньою історією. Селфі не є суто образом «теперішнього я», а способом конструювання безперервного наративу про себе.

Цифрова естетика та візуальні стандарти. У другому розділі дипломного дослідження увага зосереджується на естетичному аспекті селфі, що безпосередньо корелює з відповідями респондентів. Більшість із них несвідомо підпорядковують власне зображення культурним і технологічно зумовленим нормам – таким, як фільтри, освітлення, композиція та постобробка. Це підтверджує тезу про селфі як не просто спонтанний знімок, а як візуально сконструюваний акт. У сучасному діджитал-просторі, де панує естетика «інстаграмної глянцевої», візуальні саморепрезентації часто спираються на готові шаблони – зокрема через застосування фільтрів, які змінюють риси обличчя або текстуру шкіри. Така візуальна стандартизація людського обличчя призводить до формування нових викликів. Тенденції щодо формування усередненого стандарту створюють умови для розчинення особистісного та індивідуального у колективному смаку, естетика якого може викликати критичні зауваження.

Мистецький потенціал селфі. Проте, слід наголосити, що селфі має не лише функцію адаптації до стандартів, а й потенціал індивідуального художнього самовираження. В окремих випадках респонденти виокремлюють селфі як форму самотворення, що виходить за межі соціальних очікувань. Це збігається з тенденціями, описаними в роботах Лева Мановича та Джилл Реттберг, де селфі розглядається як неперервний мистецький процес, доступний кожному суб'єкту цифрової культури. Частота створення таких зображень – щоденно чи щотижнево, формує нову візуальну автобіографію про людину та її ідентичність. Селфі стає заміною традиційних засобів фіксації особистого досвіду, стає новою традицією.

Висновки. Селфі є формою сучасного автопортрета, що виконує одночасно комунікативну, рефлексивну та естетичну функції. Практика

селфі – це не лише спосіб репрезентації, але й спосіб осмислення, ведення діалогу з собою. Учасники анкетування та власний досвід демонструють, що селфі є глибокою у своєму задумі практикою, що є частиною сучасного цифрового простору та ідентичності. Селфі стає інструментом документування власного існування, досвідів та символом сучасного пошуку балансу між самовираженням і очікуванням реакції.

Цифрова естетика, що проявляється через фільтри та стандарти краси, впливає на образ «я», часто нав'язуючи візуальні моделі, що формуються під дією алгоритмів та масової культури. Водночас, саме в цих умовах виникає естетичний опір або індивідуальний досвід та підхід до самофіксації, коли селфі – не спосіб адаптації до трендів, а відкрите візуальне поле для дослідження та мистецького самовираження. Сьогодні можна побачити різноманітні прояви цього феномену. Селфі-практика заслуговує на подальше дослідження в контексті сучасної візуальної культури, психології, соціології та нових форм мистецтва.

Список використаних джерел

1. Carbon C.-C. Universal Principles of Depicting Oneself Across the Centuries: From Renaissance Self-Portraits to Selfie-Photographs. – *Frontiers in Psychology*, 2017. – Vol. 8. – С. 245.
2. Chan K. T. Emergence of the Digitalized Self in the Age of Digitalization. – *Computers in Human Behavior Reports*, 2022. – Vol. 6. – С. 100151.
3. Gorichanaz T. Self-Portrait, Selfie, Self: Notes on Identity and Documentation in the Digital Age. – *Information*, 2019. – Vol. 10, No. 9. – С. 297.
4. Manovich L. *Instagram and Contemporary Image*. – 2017.
5. Rettberg J. W. *Seeing Ourselves Through Technology: How We Use Selfies, Blogs and Wearable Devices to See and Shape Ourselves*. – Palgrave Macmillan, 2014. – 200 с.

ВІДРОДЖЕННЯ ТА АДАПТАЦІЯ ТРАДИЦІЙ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ: МІЖ СПАДЩИНОЮ І НОВИЗНОЮ

Данник К.О., кандидат культурології, доцент, доцент кафедри сценічного мистецтва і культури

Середа А., здобувачка вищої освіти

Київський національний університет технологій та дизайну

Упродовж останнього десятиліття в Україні все виразніше спостерігається процес повернення до традицій, який, однак, не зводиться до консервації або механічного відтворення минулого. Йдеться про активне переосмислення й адаптацію елементів народної культури в сучасному культурному середовищі. Традиція перестає бути суто